

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. II. Difficultates nonnullæ solutæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

tam carentia hominis est indifferens, ut sit hoc vel illo tempore, est ergo quoad hoc eadem de utroque ratio. Non vrget hoc argumentum, licet non careat difficultate. Ei respondeo Primò, fortè potuisse esse ab aeterno motum successiuum (de quo Disputatio xvi.) quo manet omnino enodatum argumentum: admitterem enim tibi, ab aeterno fuisse infinitas durationes negatiuas successiuas. Respondeo Secundò, etiam si ab aeterno non potuerit esse motus successiuus realis, adhuc potuisse esse motum successiuum negatiuum, id est, infinitas negationes successiuas durationis positivae: nam licet negetur à pluribus posse actu esse infinitum hominum vel leonum actus, &c. non tamen negatur ab illis, nec negari potest, esse posse, imò existere de facto infinitum negatiuum, quia de facto existunt carentiae & negationes omnium hominum possibilium, eorum qui à Deo cognoscuntur; qui cum sint infiniti simpliciter, necessarium est, ut carentiae eorum, quae omnes actu dantur, sint infinitae: ergo non quia negetur possibilis ab aeterno successio entium realium & positivorum, ideo debet negari successio negationum. Ratio est, quia repugnantiae (si quae sunt quae dantur in infinito positivo, vel in aeternitate positivae successivae) non dantur in infinito negatiuo, vel in successione negatiua, quia haec verè nihil sunt, imò eo ipso quod detur repugnantia infiniti positivi, datur necessitas existendi in infinito negatiuo, id est negationum infinitorum illorum individuum quae infinitum constituerent, si actu existent.

Respondeo Tertiò, eos qui negant ab aeterno potuisse produci motum successiuum negatiuum, facile posse imò & teneri negare, fuisse ab aeterno durationes successivas carentiae hominis vel leonis. Ratio est, quia in tantum requirimus durationem distinctam ab aliquà re, in quantum haec est indifferens ad durandum in hoc vel in illo tempore. Quod si ex sua essentia sit alligata alicui tempori, non eget duratione distincta, ut daret in illo: ob quam rationem à Deo negavimus durationem distinctam: ergo cum ea carentia hominis ex se sit essentialiter alligata aeternitati à parte ante in ea sententia (quandoquidem non potuit esse homo ab aeterno) inde fit ut ea carentia non duraverit ab aeterno per durationem distinctam, sed per suammet substantiam; in tempore autem, ex quo primum potuit existere homo, incepit eius carentia habere durationem distinctam, eò quod tunc non esset ex sua essentia determinata ad durandum in eo tempore.

Quando autem incepit habere durationem distinctam, est difficultas omnibus communis. Respondeo, quando primum potuit à Deo produci homo, vel quando primò potuit incipere motus caeli, aut alia entia successiva.

Secundò & ultimò argui contra nos potest, virgendo adhuc primum argumentum. Nam duratio carentiae Antichristi non distinguitur ab ipsa carentia, ergo nec duratio ipsius distinguitur ab ipso Antichristo. Consequentia videtur bona à paritate rationis, ut dixi supra. Antecedens probatur, quia illa carentia Antichristi durat per carentiam durationis Antichristi; haec autem carentia non distinguitur ab ipsa carentia Antichristi, nec enim datur modò aliqua carentia Antichristi, aut eius durationis, quae heri data non

fuerit, & tamen carentia Antichristi heri non durabat hodie, neque hodie durat heri; ergo sine ulla mutatione in ipsa carentia Antichristi, imò & sine ullo superaddito illa est indifferens, ut daret hodie & heri magis vel minus; ergo similiter sine ulla mutatione in Antichristo poterit durare hodie & eras, magis vel minus; ergo nulla est necessitas illi addendi durationem distinctam. Primò observa, eandem esse difficultatem de vicatione: nam sicut carentia Antichristi durat per durationes distinctas, ita etiam vbiatur per vicationes negatiuas distinctas; & vbiunque sit carentia Antichristi, habet carentiam vicationum omnium, seu habet omnes vicationes negatiuas; ergo hic erit vbiq; quia hic habet vicationes omnes sicut tu inferis, ergo hodie carentia Petri durat semper. Secundò pro solutione aduerto, sicut hic non potest esse vbiatio Romana, nec Romae Pragensis, ita nec heri potuisse existere durationem hodiernam, nec hodie hesternam. unde infero, negationem durationis hodiernae, quam heri habebat Antichristi carentia, non fuisse privationem, quia heri non poterat habere hanc durationem hodiernam proximè & immediatè; privatio autem est carentia formae in subiecto capaci. Ex quibus concedo argumentum, carentiam Antichristi habuisse heri negationem omnium durationum ipsius Antichristi, negò tamen habuisse privationem omnium durationum: solum ergo heri habuit privationem hesternae durationis quam heri poterat habere, id eoque heri non durabat omni tempore, quia illa carentia Antichristi solum durat per privationes durationis Antichristi, non autem per negationes: unde concludo, non potuisse illam carentiam durare magis vel minus heri vel hodie, nisi per plures vel pauciores privationes durationis; sicut nec Antichristus potest magis vel minus durare, nisi per plures vel pauciores durationes positivae; quomodo etiam dicendum est in vicationibus negatiuis eiusdem carentiae.

SECTIO II.

Difficultates nonnullae solutae.

PRIMA sit, utrum duratio sit accidens, an modus. Haec explicata est supra, dum egi de vicatione, est enim utriusque ratio eadem.

Secunda, utrum, vel quibus rebus conveniat duratio distincta. Haec est eadem cum ea quam de vicatione discussi, de qua idem dicendum ob eandem rationem, scilicet subiectum, quod supponitur ante formam durans, habere durationem distinctam, illud verò, quod non necessario praetelligitur durans, ut materia respectu quantitatis, posse durare eadem duratione formae recepta in subiecto, & in forma materiali. De potentia autem absoluta possunt habere durationem distinctam ea omnia quae possunt separari invicem vel mutuo, ut res à re; vel non mutuo, ut res à modo: potest enim modus non durare per durationem sui subiecti. Pone v.g. materiam & formam vbiatam Romae & Praegae, unionem verò praecise existentem Praegae, & ulterius in ea materia & formam pone diueras durationes, vnam Praegae, aliam Romae; ecce in hoc casu datur in rerum naturam materia, forma, & unio, quae est modus,

modus, datur item duratio huius materiae, & nihilominus non durat vnio per illam, quia vnio, quae non est Romae, sed Pragae, non potest durare per durationem praecise existentem Romae; ergo duratio unionis non consistit formaliter in ipsa existentia unionis, & in duratione sui subiecti, quantumvis vnio sit modus; ergo duratio modi est distincta à duratione sui subiecti. Simili argumento vsus sum supra, vt probarem, modum habere distinctam vocationem ab vocatione sui subiecti. Fateor tamen, ibi clarius conuincere, quia existente subiecto in duobus locis, potest modus in vno solo existere. Ex quo clarissime inferitur, modum existere in hoc loco, non provenire à sola modi existentia, & subiecti vocatione. At, etiamsi ponatur subiectum in duobus locis, & duratio subiecti solum in vno, adhuc posset aliquis dicere, quod per illam distinctam durationem distans duraret ille modus eo instanti, nec tam facile posset redargui, etiamsi difficile quid doceret.

Aduerte, hic etiam eandem esse adhibendam limitationem, quam agens de vocatione notavi, scilicet, haec intelligenda de duratione quae sit propria solius subiecti, per quam dicimus, non sufficienter durare modum ei subiecto vnium. Vtrum autem sit vnica duratio, ex se cadens supra subiectum & formam, & modum, est alia difficultas. Vide quae in simili dixi de vocatione.

64 Tertia difficultas, an sit possibilis de potentia absoluta substantia aliqua per se ipsam durans. Probabilius puto, esse possibilem. Primum, quia id non repugnat, ex eo quod sit creatura; ipsa enim duratio est creatura, & durat seipsa. Deinde nec ex eo quod substantia sit, non enim apparet repugnantia vlla in eo, quod aliqua substantia affixa sit ex se tali temporis, ita, vt nisi in eo durare nequeat, praesertim si solum sit per vnium instantis: nam si sit per plura instantia, forte aliquis diceret, eam non esse possibilem, quia derogaret dominio Dei; non enim posset eam destruere quando veller, sed ea semel producta necessario esset ab ipso Deo conseruanda per totum illud
65 tempus, quod essentialiter respiceret. Nihilominus tamen adhuc arbitror, eam etiam non repugnare, quia dominium Dei perfectissime saluatur in eo, quod fuerit in Dei potestate eam creaturam producere, cum sciret, eam semel productam debere durare per vniam horam: nam tunc, eo ipso quod eam voluit primum producere, voluit etiam vt duraret per horam. Quid autem mirum, si supposito, quod voluerit Deus illam producere, & durare per horam, iam non posset illam non conseruare per horam? Et sicut non derogat dominio Dei, non posse constituere Angelum in spatio indiuisibili per vbi respiciens ex se spatium extensum, ita non derogat dominio ipsius, non posse constituere Angelum, vel aliquam substantiam in tempore indiuisibili, per durationem
66 nem respicientem tempus diuisibile. Potuit quidem Deus, si voluisset, non illam creare, semel vero creatam non potest non conseruare, quia id exigit ex sua essentia; sicut potuit non creare hominem, eo autem creato non potuit non producere illum animal rationale, quia haec est hominis essentia, nec minus est essentia ipsius durationis, tota eo tempore durare, quā hominis esse animal

rationalis. Ex his inferes à fortiori non repugnare durationem distinctam à substantia de se affixam tempori diuisibili, quae si concederetur alicui substantiae, necessario redderet illam durantem per spatium diuisibile, in quo non posset à Deo annihilari propter dicta, nisi in mea sententia, aiente durationem esse rem; posset enim tunc duratio sola conseruari, annihilata vnione ad substantiam, imò & ipsa substantia etiam annihilata.

Quarta difficultas, quid sit tempus imaginarium. Respondeo esse ens rationis, seu tempus à nobis fictum successiuum ad similitudinem realem; sicut in simili dixi supra de spatio imaginario, vt in ordine ad illud tempus fictum explicemus diuersitatem durationum, eo quod non possimus illas in seipsis cognoscere.

Vltima sit circa diuisionem durationis. Diuiditur Primum in *increatam* & *creatam*. Increata est propria Dei, diciturque *aeternitas*, quae definitur à Boetio, *Interminabilis vita tota simul & perfecta possessio*. De hac Hurtado supra à §. 79. Pater Suarez 2. Tomo Metaphysicae, disputat. 5. & alij. Theologi verò 1. Parte quaest. 10. Ego hic breuiter dico cum Hurtado, & communi recentiorum, ex parte ipsius Dei, aeternitatem esse praedicatum quoddam intrinsecum & identitificatum, sicut est immensitas. Secundò, à nobis tale praedicatum explicari vocibus negatiuis, quia dicimus *quod non habet principium, nec finem*, quae forte fuit occasio P. Suarezio, vt putaret, etiam conceptum esse per negationem propriae; sed male, quia habere principium potius dicit negationem existentiae in praecedenti instanti, ergo non habere principium dicit semper extitisse, hoc autem positium quid est. Sicut habere finem, in re est negatiuum, id est, non habere postea esse; at non habere finem, in re est positium, id est, semper extitutum. Sicut ergo explicamus immensitatem Dei per ordinem ad spacia imaginaria, id est, quod nullum sit cui Deus non sit praesens; ita etiam durationem aeternam Dei explicamus per tempus imaginarium, id est, vt nullum fuerit, vel potuerit vel possit concipi instans, in quo non existat Deus. In re autem non pendet Deus ab hac consideratione, quae tantum est pro nostro modo intelligendi; vt durationem Dei, quam in se non videmus, aliquo modo apprehendere possimus.

Duratio creata alia est *temporaria*, alia *perpetua*. Temporaria est, quae habet principium & finem, vt duratio equi vel leonis. Perpetua est, quae caret vel fine vel principio, vel vtroque. Omnis duratio creata ferè semper est successiua in se: diuersa enim est duratio hodierna hominis ab hesternā, etsi homo sit idem hodie ac heri (idem est in reliquis creaturis.) Dixi, *duratio in se*, quia non omnia subiecta durationis sunt successiua, sed permanentia, vt homo, lapis, ignis, &c. licet etiam dentur aliqua subiecta quae verè sint successiua, vt motus locales, & productiones successiuae instantaneae accidentium, & huiusmodi entia, absolute dicuntur successiua, cetera verò permanentia. Dixi etiam, *ferè semper*, quia supra docui, posse esse durationem indiuisibilem pro tempore diuisibili, illa autem non esset in se successiua.